

HUMANITIES INSTITUTE
Serhat Tertemiz, MA

DÜŞME KORKUSU (2018) ADALET AĞAOĞLU (1929 – 2020)

İçindekiler

Yürüyüş
Zengin Adam
Kökten Değişim
Erkek Terzisi
Orta Sınıf
Vatan Sevgisi

Genel Bakış

2018 yılında Everest Yayınları tarafından kitap halinde yayımlanmış olan *Düşme Korkusu* Adalet Ağaoğlu'nun kaleme almış olduğu son öykü kitabıdır. Eser toplamda altı kısa öyküden oluşmaktadır ve her öyküde farklı anlatılar aracılığıyla düşme korkusu konusu işlenir. Filiz Aygündüz Ağaoğlu'yla 2018 yılının Nisan ayında Etiler'deki evinde yapmış olduğu söyleşi de eserle ilgili şu ifadeler kullanılmıştır: "*Düşme Korkusu*" adı altında altı tane hikaye yazdım. Çünkü düşmenin çeşitli anlamları var. Saygınlığını kaybetmek var, değerini kaybetmek var. Düşmek sadece yere düşmekten ibaret değil. Bir de manevi yanı var. Bunun manevi yanını göz önünde tutarak düşme korkusunu yazmaya karar verdim. Hepsinde de hem yürümekten korkmak var aynı zamanda da düşme korkusu var" (Aygündüz 2018).

YÜRÜYÜŞ

Kişiler

Ragıp Ersal Bir mizah yazarı olan anlatının başkarakteri; güldürü fıkraları, hikayeleri ve romanları yazmaktadır. Kaleme almış olduğu kitaplar çok satmaktadır. Özellikle fıkralarına yoğun bir ilgi vardır. Altmışlı yaşlarına erişmiş ve evli olan erkek karakter her gün yürüyüş yapmaktadır ve yürüyüşleri sırasında yanında taşıdığı not defterine eserlerini yazmaktadır.

Ragıp Ersal'ın Eşi Anlatının başkarakteri gibi eşi de bir yazardır ve çocuk oyunları kaleme almaktadır. Kaleme aldığı oyunları Devlet ile Belediye Tiyatrolarının Çocuk Tiyatrosu bölümünde sahnelenmektedir. Eşinin sorunlarıyla yakından ilgilenir fakat onun hasta olması üzerine çıkmaza girer.

Doktor Ragıp Ersal'ı muayene eden anlatı kişisidir.

Ruh Doktoru Sinirsel sorunlar yaşayan Ragıp Ersal'ı muayene eder ve onun eski hayatına geri dönmesi için çaba sarf eder.

Öykü

Mizah Yazarının Yürüyüş Sırasında Düşmesi ve Düşme Korkusuna Kapılması Altmışlı yaşlarına erişmiş bir mizah yazarı olan Ragıp Ersal, her gün sabah vakitlerinde Sarıyer-Tarayba arasındaki iki üç kilometrelik yaya kaldırımında yürüyüş yapmaktadır. Fıkra kitaplarıyla ünlenmiş olan yazar, yürüyüşleri sırasında eserlerini kaleme almaktadır. Ragıp Ersal'ın karısı da çocuk oyunları yazmaktadır ve çift yaşadıkları hayattan gayet memnundur. Evliliklerinin ilk yıllarında Ragıp Ersal'ın karısı hamile kalmış fakat bebek ölü doğmuştur. Bu talihsiz tecrübenin ardından çift çocuk yapmaktan vazgeçmiştir. Yürüyüşleri sırasında yazılarını kaleme alan Ragıp Ersal'ın notlarını karısı evdeki yazı

makinesiyle temize çektikten sonra onları yayınevine göndermektedir. Bir gün, her zamanki yürüyüşlerinden birinde, Ragıp Ersal yıldırım çarpmış gibi yere yığılır. Son anda başını korumayı başararak ciddi derecede yaralanmaktan kurtulmuştur. Ragıp Ersal'ı muayene eden doktor ona ciddi bir sorununun olmadığını ve bu yaşlarda bu tarz aksiliklerin yaşanabileceğini söyler.

Mizah Yazarının Korkusunu Yenememesi ve Kariyerinin Sonlanması Fakat Ragıp Ersal, yaşamış olduğu bu kötü tecrübenin ardından düşme korkusuna kapılarak yürüyüş yapmayı bırakır. Evin içinde bile gerekmediği sürece yürümez. Evin içinde yürüdüğü zamanlarda eşinden yardım alır. Kadın karakter eşini bir ruh doktoruna götürür. Ruh doktoru Ragıp Ersal'ı her ne kadar sakinleştirmeye ve korkusunu yenebilmesini sağlamaya çalışsa da başarılı olamaz. Yürüyüşe çıkamadığı için eskisi gibi fıkra yazamayan Ragıp Ersal'ın yazdığı çoğu kitap yayınevi tarafından iade edilir. Evin bütün işleriyle tek başına ilgilenmek zorunda kalan eş, ancak Ragıp Ersal uyuduktan sonra çocuk oyunları yazabilir. En sonunda kadın karakter eşinden boşanmaya karar verir. Fakat Ragıp Ersal'ın durumuna üzülen kadın karakter, ondan boşanmak yerine bir hizmetçi tutmaya karar verir. Kitapları yayınevi tarafından geri gönderilen ve her geçen gün korkusu artan Ragıp Ersal huysuzlaşır ve hıncını hizmetçiden alır. Bir gün Ragıp Ersal hizmetçiye tokat atar. Yayınevine giden hizmetçi Ragıp Ersal'ın yaptıklarını anlatır. Bunun üzerine yayınevi Ragıp Ersal'ın kariyerinin bittiğine karar verir.

Temalar

Korku Anlatının başkarakteri olan mizah yazarı Ragıp Ersal, bütün eserlerini sabah vakitlerinde yapmış olduğu yürüyüşler sırasında kaleme almaktadır. Yaptığı yürüyüşler sırasında ilham bulan karakter başarılı ve herkes tarafından ilgi gören eserler verir. Fakat bir gün, her zamanki yürüyüşlerinden birinde, yıldırım çarpmışa dönerek yere yığılır. Yürüyüş sırasında yaşadığı bu kötü tecrübe onu yürüyüş yapmaktan alıkoyar. Yürümekten korkan ve korkusunu yenemeyen anlatının başkarakteri aynı kalitede eserler verebileceği ilhamı kaybeder. Bunun üzerine evde yazdığı eserlerin hepsi yayınevi tarafından geri gönderilir. Her geçen gün korkusu daha fazla artan Ragıp Ersal huysuzlaşır ve hırçınlaşır. Ev işleriyle ilgilenmesi için tutulmuş olan hizmetçiden bütün hıncını çıkarmaya çalışır. Bu olayın yayınevi çalışanları tarafından duyulması üzerine Ragıp Ersal'ın yazarlık kariyeri sonlanır. Yaşamış olduğu korku onun hayatına devam etmesine engel olur ve daha da kötüsü kişilik olarak daha olumsuz bir karaktere dönüşmesine neden olur.

ZENGİN ADAM

Kişiler

Solmaz Hanım Babasının ısrarı üzerine mimarlık eğitimi alıp mimar olmuş olan kadın karakter oldukça varlıklı bir aileye mensuptur. Sahip olduğu servet babasından miras kalmıştır. Gençlik yıllarında bir sinema artistine aşık olmuş olan kadın karakter onu elde edebilmek için elinden geleni yapar. Zaman zaman güzelliğinden şikayet eden kadın karakter insanlara kendini sevdirebilmek için cömert olması gerektiğini fark eder. Bundan dolayı insanların sevgisini ve saygısını kazanabilmek için çoğu zaman servetini kullanır.

Baba (Zengin Adam) Yaşadığı dönemin önemli zenginlerinden biri olan erkek karakter Solmaz Hanım'ın babasıdır ve kendisi de bir mimardır. Maddi şeylere fazlasıyla değer verir ve daima daha fazla zengin olmanın yollarını düşünür. Sistemin açıklarını kullanarak servetine servet katan erkek karakter en yakınında bulunan insanlara kötü örnek olur. Bir karakterden ziyade dönemin zenginlerini temsil eden bir tiptedir.

Anne "Solmaz'ın annesi gerçekten güzel bir kadındır. Havalıdır. Kendisine yakışan renkleri bilir, saç biçimlerini de buna göre seçmiştir. Elbisesi edasına edalar katıyor" (Ağaoğlu 2018, 22). Kadın karakter kızına her konuda destek olmaya çalışır. Eşiyle ona acıdığı için evlenmiştir.

Artist "Sinema sanatçısı genç, filmlerde aşık olunan delikanlı rollerine çıkmakta. Solmaz bu filmleri hiç kaçırmaz" (Ağaoğlu 2018, 27). Solmaz, genç kızlık çağlarında sinema sanatçısına aşık olmuştur. Onunla birlikte olabilmek için elinden geleni yapar fakat erkek karakter Solmaz'ı çirkin bulur. Sinema sanatçısı Solmaz'la serveti için birlikte olmak ister. İlerleyen zamanlarda maddi gücünü yitirir ve kendini alkole kumara verir.

Öykü

Zengin Adam'ın Para Kaybetme Korkusu Zengin bir mimar olan baba, kızı Solmaz'ın da mimar olup kendisine yardım etmesini istemektedir. Yorulmak bilmeden çalışan ve sermaye biriktiren baba, yaşlılığında başkalarına muhtaç olmaktan ve şanıyla şerefini kaybetmekten korkmaktadır. Parayla para kazanmanın bütün yollarını öğrenmiş olan baba, döviz dalgalanmalarını takip eder ve arsa alıp satar. Bir gün aşık olduğu kadını evlenmeye ikna edebilmek için her şeyden çok değer verdiği servetini harcamaktan çekinmemiştir. Baba; eşine çiçek ve mücevherler gönderir, onu en pahalı lokantalara götürür. Kadın karakter zengin adamın çabalarını ve yalvarmalarını görünce onunla evlenmeyi kabul eder. Aradan yıllar geçtikten sonra baba, eşinin kendisiyle zenginliği için evlendiğini söyler. Fakat eşi onun bu söylemlerini kabul etmez ve kendisiyle ona acıdığı için evlendiğini söyler. Zengin adam kendisinden para isteyenleri uzaklaştırma konusunda uzmanlaşmıştır. Toplumda patlak veren anayasaya göre mi yoksa dini kitaba göre mi yaşamalıyız tartışmasında, iç savaş çıkacağı korkusuna kapılarak bankadaki bütün servetini yurt dışına kaçıtır. Servetini kaybetmekten korkan baba en yakınlarından bile şüphelenir ve zaman içinde paranoyaklaşır. Zengin adamın eşi kullandığı kremler sayesinde neredeyse hiç yaşlanmamıştır. Fakat zengin adam eşinin kullandığı kremlere daha fazla para ödemek istememektedir. Bir gün zengin adam kendisinden daha fazla para isteyen hizmetçileri kovar ve eşiyle kızına bundan sonra ev işlerinden kendilerinin sorumlu olduklarını söyler. Eşinin cimriliğine daha fazla katlanamayan kadın karakter boşanma kararı alır. Fakat zengin adam eşine attığı iftiralarla mahkeme sürecini çıkmaza sokar. En sonunda ölümcül bir hastalığa yakalanan zengin adam hayatını kaybeder. Cenazesine gelenler onunla alay etmiş ve bu durum ailesini çok üzmüştür.

Solmaz Hanım'ın Düşmesi Sonucunda Yaşadığı Korkunun Kendi Üzerindeki Etkileri Hiç evlenmemiş olan Solmaz Hanım'ın ilk platonik aşkı bir sinema sanatçısıdır. Annesinin boynuna sarılarak sevdiği adam için ağlar ve onun bütün filmlerini tekrar tekrar izler. Sinema sanatçısıyla ilgili çeşitli hayaller kurar. En sonunda kendine daha fazla hakim olamayan Solmaz Hanım bir gala çıkışında artistle tanışır. Artistin öpücüğü karşısında onun boynuna sarılan Solmaz Hanım, onu bir gün bile görmezse öleceğini söyler. Birçok kadının sevgilisi olan artist, Solmaz Hanım'ın gerçekten kendine zarar vermesinden korkar. Zira onun kendisine zarar vermesi durumunda kamuoyunda olumsuz bir imajı oluşturacaktır. En sonunda artist Solmaz Hanım'a evlenme teklif eder. Fakat bu teklifin arka planında aşktan ziyade Solmaz Hanım'ın zenginliği yatmaktadır. Artistin maddiyatçı ve çıkarıcı kişiliğini gören Solmaz Hanım, onu yanından kovar ve babasının ne kadar önemli bir insan olduğunu düşünmeye başlar. Kendisine güzel olmadığı söylenen Solmaz Hanım, sürekli Avrupa'ya gider ve yeni saç modelleriyle ülkesine geri döner. Kendini güzelleştirmek için güzellik uzmanına gider. Erkeklerden intikam almak amacıyla kadın derneklerine para yardımı yapar. Bir gün, çalışmalarına izin vermeyen kocalarını boykot eden bir kadın derneğinin toplantısına katılan Solmaz Hanım, giydiği ayakkabılar yüzünden kürsüden düşer. Rezil olduğunu düşünen Solmaz Hanım çevresindekilere kızar ve derneğe yardım etmeyi bırakır. Daha sonra cömert insanların sevildiğini fark eden Solmaz Hanım, artisti elde edebilmek için deniz kenarında bir arsa satın alıp lüks bir ev yaptırmaya karar verir. Artist, yaşadığı maddi sıkıntılardan dolayı kendini içkiye ve kumara vermiştir. Solmaz Hanım ona her ne kadar kızmış olsa da düşündüğü evi yaptırır. Fakat daha sonra evi kendisi için yaptırdığını söyler.

Temalar

Korku “Zengin Adam öyküsünde düşme teması Solmaz Hanım etrafında döner. Her işini parayla halleden, saygıdeğer iş kadını imajı çizen, sırf gösteriş olsun diye hayır kurumlarına giden, vakıf toplantılarına katılan ve saygınlığını yitirmekten ölesiye korkan Solmaz'ın düşüşü de ilkin fiziksel sonra manevidir. Dernek toplantısında kürsüye çıkarken yüksek ökçeli ayakkabısı halıya takılarak yere düşmesine sebep olur; bu düşüş onu rezil eder, üstelik dostlarını da kaybeder çünkü yazar önemle belirtir: “Düşenin dostu olmaz (Gezeroğlu 2018)”. Zengin bir mimar olan babasının yolundan giden Solmaz Hanım, kendisine yapıldığını düşündüğü bütün haksızlıklar karşısında intikamcı bir tavır takınır. Özellikle insanların gözünden düşme korkusuna kapılan kadın karakter zaman içinde oldukça olumsuz bir karaktere dönüşür. Babası tarafından kötü davranışlar ve huylar edinmiş olan Solmaz Hanım, istediği şeyleri elde edemediği ve haksızlığa uğradığını düşündüğü zamanlarda kötü bir karaktere dönüşür. Kalıtımsal olarak babasının olumsuz karakteri ona geçmiştir.

Kişi İncelemesi

Baba (Zengin Adam) (Kapalı/Asosyal) Yaşadığı dönemin önemli zenginlerinden biri olan erkek karakter Solmaz Hanım'ın babasıdır ve kendisi de bir mimardır. Maddi şeylere fazlasıyla değer verir ve

daima daha fazla zengin olmanın yollarını düşünür. Sistemin açıklarını kullanarak servetine servet katan erkek karakter en yakınında bulunan insanlara kötü örnek olur. Bir karakterden ziyade dönemin zenginlerini temsil eden olumsuz bir tiptedir. Zenginleştikçe paranoyaklaşır ve en yakınındaki insanlardan bile şüphe eder.

Açgözlü Solmaz Hanım'ın babasının hayatındaki en büyük amacı zengin bir insan olmaktır: "Babası, gerçekten de pek sayılıp sevilen iyi bir mimardır. Kızının da mimar olup kendisine yardım etmesini ister. İsteği yerine gelmiş, fakat asıl istediği şey "zengin adam" olmak" (Ağaoğlu 2018, 21).

Endişeli Geleceğinden endişe duyan erkek karakter, yaşlılık döneminde kendisine en iyi şekilde bakılmasını ister ve bundan dolayı servet biriktirir: "Para insana en çok yaşlılıkta lazımdır. Elin ayağın tutmadığı, çalışmadığın, para kazanamadığın zamanlarda kendine en iyi şekilde para sayesinde baktırarak şanınla, şerefle ölürsün," der durmuş" (Ağaoğlu 2018, 21).

Dikkatli Servet biriktirmeyi takıntı haline getirmiş olan erkek karakter para kazanmak konusunda oldukça takıntılıdır: "Pek sayılıp sevilen Mimar baba "zengin adam" olmak için dolarla altın arasındaki fiyat giriş çıkışlarını, alçalıp yükselişlerini dikkatle izlemektedir. Bu arada mesleğini de elden bırakmamakta, ucuz arsaların geleceğini düşünerek, mimarlıktan kazancını buna göre yatırıma çevirmekte..." (Ağaoğlu 2018, 22).

Bencil Kendisiyle evlenen eşinin servet düşkünü olduğunu düşünür: "Bilir misin annen beni değil, paramı sevdi," deyivermiştir. Bunu işiten güzel anne ağlaya ağlaya, gözyaşlarını silerek: "Hiç de öyle değil! Ben onun yalvarıp yakarmalarına dayanamadım da ondan peki dedim!" diye bağıyor" (Ağaoğlu 2018, 22-23).

Maddiyatçı "Ne olursa olsun, mimar baba, eşinden de, kızından da daha çok parayı sevmektedir, hâlâ ucuz-pahalı arsaların geleceğini hesaplamayı da boş vermiş değil. Bu arada kendisinden borç para isteyenleri uzaklaştırma yeteneğini de edinmiş bulunmakta" (Ağaoğlu 2018, 23).

Paranoyak "Her kuruşun hesabını tutmaya başlıyor. Yanına yaklaşan herkesten, sabahları gazeteleri getiren kapıcıdan bile kuşkuluyor. "Bu adamın benim paramda gözü var!" demeye başlıyor. Şu bu derken sıra, o kadar vurgun olduğu, kendisine (severek) bağlandığı karısına gelmiştir" (Ağaoğlu 2018, 24).

KÖKTEN DEĞİŞİM

Kişiler

Anlatıcı Benöyküsel anlatıcı, Türkiye Cumhuriyeti toplumunda yaşanan kültürel değişimleri kendi gözlemleri ve analizleri ışığında değerlendirir.

Öykü

Eski Toplumsal Normlar Anlatıcı, toplumsal alandaki köklü değişimlerin oldukça tehlikeli ve zor olduğunu söyleyerek söze başlar. Zira yanlış ile doğru iç içe olduğu gibi eski alışkanlıkların yerine yenilerini getirmeye çalışmak kargaşa ortamına zemin hazırlamaktadır. Örneğin; Osmanlı İmparatorluğu döneminde insanlar köylerde şehirlerde ahşap, taş ve samandan yapılan evlerde yaşamışlardır. Halbuki günümüz insanı neredeyse her yerde apartman dairelerinde yaşamaktadır. Evin en büyük oğlu evlenme çağına geldiği zaman, annesiyle babası gelin adayının ailesiyle görüşür ve aileler arasında üstü örtülü bir pazarlık gerçekleşir. Başka bir aileye gelin olarak giren kız ya da kadın, o ailenin adeta kölesi haline gelir. Fakat bütün olumsuzluklara rağmen gelin evde kalmadığı ve parası olan bir erkekle evlendiği için şükretmelidir. Gelin, yanında bir erkek ya da aile büyüğü olmadan evden çıkamaz. Kadınların yaşadığı baskı dönemlerini anlatan romanlarda kadın karakterlerin çoğunun intihar ettiği görülür.

Eski ile Yeni Toplumsal Normların Çatışması Fakat Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılması ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte eski kötü alışkanlıklar terk edilip demokratikleşme ve özgürleşme yoluna girmek istenmiştir. Batının uygar devletleriyle daha rahat iletişim kurabilmek adına Arap alfabesinden Latin alfabesine geçilir, küçük kızlar erkeklerle birlikte okula gitmeye başlar ve batılı

devletlerin evrensel değerleri yaşamın ana ilkeleri haline gelir. Fakat dildeki değişimler kuşak çatışmalarına ve ideolojik çatışmalara sebep olur. Türk Dil Kurumu, Öz Türkçe hareketi çerçevesinde, dili Arap ve Fars egemenliğinden kurtarmaya çalışmıştır. Fakat yeni dille ve yeni eğitim sistemiyle eğitilmiş olan kuşak eski kuşakla çatışmaya girer. Küçükler ve büyükler arasında ciddi anlaşmazlıklar yaşanır. Geçmiş dönemlerin aydınları yeni yönetimle birlikte birer cahile dönüşmüşlerdir. Eski Türkçeyle yazı yazan ve imza atan kişilerin yeni alfabeyle alışması oldukça zor olmuş hatta çoğu kişi alışamamıştır. Acele kökten değişimler toplumda trajikomik durumların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Temalar

Kültür “Kökten Değişim kültürel ve toplumsal değişimin portresini kelimeler üzerinden çizen bir öykü. Arapça, Osmanlıca, Eski Türkçe okunan dönemde okur-yazar aydın olarak bilinen baba, ertesi gün gençlerin önünde cahil kalır, ilmi olarak gözden düşer. Ağaoğlu bu öyküde Osmanlı-Cumhuriyet, eski dil-yeni dil karşılaştırmasını baba-oğul, konakapartman üzerinden yapar ve yaşanan sosyal değişimi kelimelerdeki kültürel kodlar aracılığıyla ele alır” (Gezeroğlu 2018). Aynı zamanda anlatıcı, Cumhuriyet döneminden önceki çağlarda kadınların maruz kaldıkları baskılara ve yaşadıkları olumsuzluklara değinerek ataerkil toplumsal normları eleştirir. Cumhuriyet rejiminin uygar devlet seviyesini yakalamak için kökten değişimler gerçekleştirdiğine ve bu değişimler nedeniyle eski-yeni çatışmasının yaşandığına değinir.

Kişi İncelemesi

Anlatıcı (Açık/Duygusal) Benöyküsel anlatıcı, Türkiye Cumhuriyeti toplumunda yaşanan kültürel değişimleri kendi gözlemleri ve analizleri ışığında değerlendirir. Eski-yeni çatışması üzerinde durur ve geçmişin ataerkil toplumsal yapısının normlarını eleştirir.

Bilinçli Türkiye toplumunda yaşanan kökten değişimleri nesnel bir şekilde değerlendirir: “Kökten değişim her zaman tehlikelidir. Üstelik belalıdır. Çünkü doğru ile yanlış, iyi ile kötü yan yana, hatta iç içedir. Eski bilinenlerin yerine, eski alışkanlıkların yerine yenileri oturana kadar bir kargaşa yaşanır toplumlarda” (Ağaoğlu 2018, 37).

Bilgili “Osmanlı İmparatorluğu zamanında tek tek dairelere sahip apartmanlar yoktu, köylerin toprak, saman, tahtalardan yapıma “kerpiç” evleri dışında şehirlerde zenginlerin ahşap büyük evleri, sarayları, hatta hanları hamamları vardı” (Ağaoğlu 2018, 37).

Eleştirel Ataerkil toplumsal yapının normlarını eleştirir: “Gelin kocasının evini kendi evi bilecek, kocasının annesi, babası, kardeşleriyle, torunlarıyla birlikte yaşayacak, kendi çocuklarını da kocasının evinde doğuracak, başındaki büyüklerin sözünden çıkmayacak, onların alışık oldukları hayatlarına ayak uydurmaya çalışacaktır, oysa onun da alışık olduğu pek çok şeyi vardır” (Ağaoğlu 2018, 38).

Umutlu Yeni kurulan Cumhuriyet rejiminin topluma esenlik getireceğinden umutludur: “Osmanlı İmparatorluğu’nun yıkılışıyla Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. Cumhuriyet topluma yeni bir hayat getirecek, eski olumsuz alışkanlıkları geri bırakacak, Batı ülkelerindeki akla, bilime dayalı, “makul” sistemleri getirecektir” (Ağaoğlu 2018, 39).

Karamsar Kökten değişimler sonucunda yaşanan olumsuz deneyimlerden dolayı karamsarlaşmıştır: “Çabuk değişimler, zorla yaptırımlar, yazık ki eskisinden daha iyiyi getiremiyor” (Ağaoğlu 2018, 41).

ERKEK TERZİSİ

Kişiler

Anlatıcı Dışöyküsel anlatıcı, hikayede geçen olayları kişilerin iç dünyalarını da bilerek okura aktarır.

Kemal Terzi “Büyük şehrin en güvenilir markası olup, diktiği takımlara, paltolara, smokinlere, gömleklere, papyon kravatları “Bu oradan!” dedirtmesini bilmektedir. Büyük şehrin bütün zengin

adamları, göbekli olsunlar olmasınlar buraya gelirler” (Ağaoğlu 2018, 46). Anlatıda geçen meşhur terzi

Kemal Bey'in Oğlu Kemal Bey'in oğlu, babasının izinden giderek kendisi de terzi olmuştur. İki oğlu ve bir kızı vardır. Çocuklarının terzi olmalarını istese de çocukların başka hayalleri ve gelecek planları vardır. Hazır giyim markalarıyla mücadele eden erkek karakter, bir yandan da kimlik savaşı vermektedir.

Öykü

Terzinin Gelecek Kaygısı Giyim konusu açıldığında genel olarak akla kadınlar gelmektedir. Erkeklerin elbiseleri yalnızca bir ihtiyaç olarak algılanmaktadır. Hazır giyimin her geçen gün artmasıyla birlikte erkek terzilerin sayısı azalmıştır. Fakat Kemal Bey, değişime meydan okuyan nadir terzilerden biridir. Büyük şehrin en güvenilir markalarından biri olan Terzi Kemal, zenginlerin ve bürokratların kıyafet diktirmek için ilk tercihidir. Seçim dönemlerinde milletvekilleri ve adaylar onun dükkanına uğrayarak takım elbise diktirmektedirler. Kemal Bey'in oğlu babasının mirasını devam ettirebilmek için elinden geleni yapar. Kemal Bey, iki oğlunu ve kızını terzi olmaya zorlasa da büyük oğlan bütün ülkeyi gezmek, küçük oğlansa sinemacı olmak istemektedir. Kızını yetiştirmeyi düşünen erkek karakter onun yakın gelecekte evleneceğini ve kocasının izin vermemesi durumunda mesleğe devam edemeyeceğini düşünür.

Terzinin Düşme Korkusu Hazır giyim markalarının artmasıyla birlikte terzinin müşterileri her geçen gün azalır. Kemal Bey'in oğlu “Terzilik Sanatı” sergisi açarak insanların ilgisini çekmeye çalışır ve başarılı olur. Özellikle vekiller ve zenginler dükkana gelmeye devam ederler. Kemal Bey'in oğlunun siyasi parti tuttuğu müşteriler tarafından bilinmektedir. Bundan dolayı erkek karakter müşterilerini kaybetmekten korkar. Büyük oğlu babasının arabasıyla Türkiye turuna çıkar ve Bodrum'da bir terzi dükkanı açmayı önerir. Fakat sahil kesiminde yaşayan insanlar çoğunlukla mayoyla dışarı çıkmaktadırlar. On sekiz yaşına gelen küçük oğul sinemacı olabilmek için Amerika'ya kaçar. Terzinin İtalyan Büyükelçisine ucuza diktiği smokin zenginlerin arasında konuşulur ve bazıları aynı smokinden kendileri için de isterler. Zengin çocuklarından biriyle terzinin oğlu arasında bir tartışma yaşanır. Zengin çocuğun babası terziyi azarlar ve ona gözdağı verir. Bel ağrıları yüzünden doktora giden terzi ameliyatın ardından sağlığına kavuşur. Fakat dikiş ücretlerini ödeyecek olan milletvekillerini bekleyen terzi endişelidir. Zira kendisinin “Partici Terzi” olarak tanınmasını istememektedir.

Temalar

Korku Büyük şehrin en meşhur terzisi olan Kemal Bey'in oğlu, baba mesleğini devam ettirmek için elinden geleni yapmaktadır. Anamalcı düzenin bütün dünyaya yayılmasıyla birlikte el işçiliği eski değerini kaybetmiş ve hazır giyim markaları giyim sektörünü ele geçirmiştir. Baba yadigarı olan terzi dükkanını gelecekte çocuklarına teslim etmek isteyen erkek karakter, onların başka planlarının ve hayallerinin olduğunu görür. Hazır giyim markalarıyla çeşitli kampanyalar ve etkinlikler yaparak mücadele etmeye çalışan Kemal Bey'in oğlu, bir yandan da kendisine takılmış olan “Partici Terzi” adıyla mücadele etmektedir. Müşterilerini kaybetmekten ve baba mesleğini devam ettirememekten korkan Kemal Bey'in oğlu oldukça endişeli bir ruh haline bürünmüştür.

ORTA SINIF

Kişiler

Ahmet Çift Üniversite mezunu olan erkek karakter, babasının nasihati üzerine devlet dairesinde memur olduktan sonra çok sevdiği Güler'le evlenir. Fakat evliliğin ardından yaşanan maddi sıkıntılar sonucunda Ahmet eşini ve çocuklarını kontrol etmekte zorlanır.

Güler Çift Liseyi bitirmesinin ardından bir süredir birlikte olduğu Ahmet'le evlenir. Çok sevdiği Ahmet'le ailesinin bütün itirazlarına rağmen evlenir. Evliliğin ardından hayatın pahalılaşmasıyla birlikte aile ciddi geçim sıkıntıları yaşamaya başlar. Maddi sıkıntılarla ve çocuklarla boğuşan Güler, ailesinin geleceğini ve refahını düşünerek sekreter olmak ister. Fakat bu isteği karşısında eş Ahmet ona şiddet uygular.

Öykü

Çiftin Evlenmesi Üniversite mezunu olan Ahmet'le liseyi bitirmekte olan Güler birbirleriyle tanışmış ve birbirlerinden hoşlanmışlardır. Bir iki defa ayrılmış olmalarına rağmen hemen barışmışlardır. Üniversiteyi bitirmiş olan Ahmet, bir yıl boyunca iş aramış ve babasının "devlet memuru ol" nasihatine uymuştur. Zira Ahmet'in babası için düzenli ama az gelire sahip olmak ve namusuyla çalışmak oldukça önemlidir. Bir devlet dairesinde memur olmayı başaran Ahmet Güler'le evlenir. Güler'in ailesi, kızlarının kirada yaşamasını istemese de Güler Ahmet'le birlikte olmaktan mutludur. Dışından ve tırnağından arttırarak bir apartman dairesine yerleşen çiftin bir yıl sonra kız çocukları olur. Bir süre sonra erkek bir çocuk dünyaya gelir. Aile maddi açıdan bazı zorluklar yaşasa da Ahmet, orta sınıfa mensup olmaktan ve resmi tatil günlerinde dinlenmekten memnundur. Zaman ilerledikçe yapılan zamlarla hayat pahalılaşır ve doğan çocukların ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan aile ciddi zorluklar yaşamaya başlar. Güler, hayatını kolaylaştırabilmek için bazı ev eşyaları almak ister. Fakat Ahmet Güler'in isteklerini karşılayamayacak durumda olmasına rağmen kendi zevklerinden vazgeçmemektedir.

Altı Yıllık Evliliğin Ardından Yaşanan Zorluklar Sürekli olarak çocuklarla ilgilenen, kendine zaman ayıramayan ve yıkanmaya bile vakit bulamayan Güler sinir krizleri geçirir ve hıncını eşinden almaya çalışır. Ahmet de Güler'e aynı şekilde karşılık verir. Ahmet'in ailesi çifte kendi evlerine taşınmalarını önerir. Fakat Güler kayınvalidesinin hizmetçiliğini de yapmak istememektedir. Güler Ahmet'e sekreterlik yapmak ve eve fazladan gelir sağlamak istediğini söyler. Eşinin çalışmak ve para kazanmak istediğini duyan Ahmet onu dövmeye başlar. Güler feryat içinde evden çıkar fakat Ahmet onu sokakta dövmeye devam eder. Olup biteni seyreden mahalleliler kadının çalışmak ve para kazanmak istediğini duyarlar. Güler'in kötü yola düştüğünü sanan mahalleliler eşini döven Ahmet'e müdahale etmezler.

Temalar

Korku "Orta Sınıf öyküsünde bu sefer bir çiftin birbirine düşüşü konu edilir ancak bu düşüş önce aşk ile başlarken çiftlerin birbirine düşmesiyle son bulur. Severek evlenen çiftin aşkı biter, devreye geçim sıkıntısı girer ve güzel duygular nefrete dönüşür. Para, geçim, evlilik, kavga, kadına şiddet gibi yan temaların işlendiği öyküde gündelik kesitlerden hareketle toplumsal hayata ve dönemin sosyal dokusuna ışık tutmak mümkündür" (Gezeroğlu 2018). Üniversiteyi bitirmesinden bir yıl sonra devlet dairesinde memur olmayı başaran Ahmet, babasının orta sınıfa mensup olma isteğini gerçekleştirmiştir. Fakat ilerleyen dönemlerde hayatın pahalılaşmasıyla birlikte ailesine bakmakta güçlük çeken Ahmet'e Güler, bir işe girip çalışabileceğini söyler. Bir erkek olarak kendini yetersiz hisseden Ahmet, çok sevdiği eşi Güler'i dövmeye başlar.

Ataerkillik Babasının nasihatleriyle büyümüş, onun istediği gibi bir hayat kurmuş ve evlilik hayatında onun yaşadığı gibi yaşamaya gayret etmiş olan Ahmet, eşi Güler'in ihtiyaçlarını ve kişiliğini bir süre sonra görmezlikten gelir. Eşinin yakınmalarını ve ihtiyaçlarını görmezlikten gelen Ahmet'in, eşinin çalışmak istediğini duyması üzerine bir erkek olarak kendini eksik hisseder ve onu dövmeye başlar.

Kişi İncelemesi

Ahmet Çift (Mantıklı/Duygusal) Üniversite mezunu olan erkek karakter, babasının nasihatleri üzerine devlet dairesinde memur olduktan sonra çok sevdiği Güler'le evlenir. Fakat evliliğin ardından yaşanan maddi sıkıntılar sonucunda Ahmet eşini ve çocuklarını kontrol etmekte zorlanır. Orta sınıfa mensup olarak babasının hayalini gerçekleştirir ve onun gibi yaşamaya özen gösterir. Evliliğin altıncı yılında hayat oldukça pahalılaşır ve Ahmet ailesini geçindirmekte zorlanır. Eşinin ihtiyaçlarını ve beklentilerini umursamayan Ahmet empati yeteneğini kaybeder. Eşinin çalışmak istediğini duyması üzerine kendini bir erkek olarak eksik hisseder ve bundan dolayı çok sevdiği eşini dövmeye başlar.

Mantıklı Ahmet'in babası oğlunun memur olup düzenli bir gelire sahip olmasını istemiştir. Ahmet babasının bu nasihatine uymuştur: "Oğlum ayağın sağlam yere bassın. Az veya çok, bir maaş maaştır. En sıkışık zamanında Hızır gibi yetişir," der" (Ağaoğlu 2018, 56).

Namuslu Babasının nasihatine uyararak namusuyla para kazanmak ister: "Namusunla çalışırsan işten atılmak yok." Memur olmanın daha başka avantajlarını da sayıp dökmekte" (Ağaoğlu 2018, 56).

Tokgözlü Ahmet, sahip olduğu şeylerin değerini bilir ve daha fazlasını istemez: “Ahmet öğle yemeklerinde eve gelmeyiverir, işindeki karavanadan yer içer, ne olacak canım,” denir. Hatta Ahmet takılır: “Güler bana güzel bir sandviç hazırlar çantama koyup okuluma gönderir,” der. Gülüşürler” (Ağaoğlu 2018, 57).

Mütevazı “Orta sınıf’ın bir üyesi olmaktan çok memnunum; Ramazan Bayramı pazartesi gününe rastlıyor, tam bir hafta tatil, ne güzel, yan gelip yatacağım, çocuklarımla oynayacağım, dışarda lokantalarda yemek yiyeceğiz, Güler’ciğim de dinlenecek...” deyip duruyor” (Ağaoğlu 2018, 58).

Öfkeli Çalışmak isteyen eşinin kötü yola düştüğünden ve onun başka bir erkekle birlikte olduğundan şüphelenir: “Ahmet’in içini bir kuşku sarmış olmalı. Aklından “Para bulacakmış, nerden, kimden, nasıl?” diye geçmekte. Kuşkusu gittikçe artmakta. “Dön geri, gel bak karışmam sonra!..” Güler de “İmdat!” diye bağırmakta. “Bu adam beni dövüyor! Bu adam beni öldürecek!” O böyle bağırardursun kocası onu yakalamış, dövmeye, sürüklemeye başlamıştır. Sokaktan geçenler genç kadını kocasının elinden kurtarmaya çalışıyorlar” (Ağaoğlu 2018, 62).

VATAN SEVGİSİ

Kişiler

Bülent “Bülent, bir üniversitenin Tiyatro Bölümünü bitirmiş ve askerliğini yapmaya İzmir’e gidecek, oradan Karaburun’a geçecek” (Ağaoğlu 2018, 67). Vatan sevgisi konusunda babasıyla ters düşen erkek karakter, vatanına asker olarak değil, onu daha iyi bir hale getirerek hizmet etmek ister.

Baba Babası Kurtuluş Savaşı’nda üç düşmanı öldürmüş ve şehit olmuştur. Şehit bir babanın oğlu olarak başkaları tarafından sevilip saygı görmüştür. Oğluna askerliği över ve vatansaver bir vatandaşı olmasını telkin eder.

Selma Bülent’le aynı bölümde okumuş olan kadın karakter, *Vatan Yahut Silistre* oyununda Zekiye karakterini canlandırmıştır. Askerliğin ardından Bülent, bir tiyatroya girerek Selma’yla birlikte olmak istemektedir.

Öykü

Oğlun Babayla Olan Anlaşmazlığı Tiyatro Bölümünü bitirmiş olan Bülent, askerlik vazifesini yerine getirmek amacıyla Ankara’daki bir otobüs terminalinde babasıyla birlikte İzmir’e gidecek olan otobüsü beklemektedir. Dedesi Kurtuluş Savaşı’nda şehit olmuş ve üç düşmanı öldürmüştür. Babası hayatı boyunca şehit çocuğu olarak tanınmış ve saygı görmüştür. Tiyatro Bölümünde okumuş olan Bülent *Vatan Yahut Silistre* oyununda İslam Bey’i canlandırmıştır. Zekiye rolünü oynayan Selma’yla birlikte olmak istemektedir. Baba oğlunu vatansaverlik konusunda sürekli telkin eder ve onun dedesi gibi bir kahraman olmasını ister. Bülent, vatanını sevip sevmediği konusunda kararsızdır.

Oğlun Babasına Vatanını Sevmediğini Söylemesi İzmir’e gidecek olan otobüse bindiği sırada babasının yere düştüğünü gören Bülent otobüsten aşağıya iner ve babasını yerden kaldırır. Bülent vatanına asker olarak değil onu daha yaşanılır hale getirerek hizmet etmek istemektedir. Bülent babasına vatanını hiç sevmediğini söyledikten sonra otobüse biner. Baba, yüzme bilmeyen oğlunun Karaburun’daki deniz üssünde vurularak denize düşüp boğulmasından korkmaktadır. Baba oğlunun belki İzmir’deki balıkçıları ve denizi seveceğini ümit eder.

Temalar

Korku Dedesi Kurtuluş Savaşı’nda şehit olmuş olan Tiyatro Bölümü mezunu Bülent’in babası, hayatı boyunca dedenin kahramanlığı sayesinde sevilip saygı görmüştür. Askerliği en kutsal meslek olarak kabul eden baba oğlunun asker olmasını ve vatanını sevmesini istemektedir. Fakat Bülent ülkesine asker olarak değil, onu daha iyi hale getirmeye çalışarak hizmet etmek istemektedir. Uzun süre babasına vatanını sevmediğini söyleyememiş olan Bülent, otobüs terminalinde onun düştüğünü görünce otobüsten iner. Babasının ayaklanmasına yardım eden Bülent en sonunda vatan sevgisiyle ilgili görüşünü babasına söyler. Bülent vatanını sevmemektedir. Uzun süredir söylemek

isteyip de söyleyemediđi dūřüncesini dile getiren Bülent içsel bir rahatlık yaşar. Babaysa ođlunun askerlik yapacađı deniz üssünde bođulup ölmesinden korkmaktadır. Zira Bülent yüzme bilmemektedir.

Kaynakça

Ađaođlu, Adalet. *Dūřme Korkusu*. İstanbul: Everest Yayınları, 2018.

Aygündüz, Filiz. T24. 08 Nisan 2018. <https://t24.com.tr/haber/89-yasindaki-adalet-agaoglu-bu-olum-ne-zaman-gelecek,600587> (Ađustos 04, 2021 tarihinde eriřilmiřtir).

Gezeroğlu, Senem. Sabitfikir. 28 Aralık 2018. <http://www.sabitfikir.com/elestiri/dusme-korkusuna-dusunce> (Ađustos 03, 2021 tarihinde eriřilmiřtir).